

MUOTOILE!MAA

-osallistava muotoilutyöpaja esikoululaisille

MUOTOILE!MAA

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
MUOTOILU- JA TAIDEINSTITUUTTI
TAIDETEOLLISUUDEN SV.
OPINNÄYTETYÖ
KEVÄT 2011
NIKO RIEPPONEN

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
MUOTOILU- JA TAIDEINSTITUUTTI
MUOTOILUN KOULUTUSOHJELMA
NIKO RIEPPONEN
MUOTOILE!MAA
TAIDETEOLLISUUDEN SV.
OPINNÄYTETYÖ
66 SIVUA, 7 LIITETTÄ
KEVÄT 2011

Asiasanat: osallistava, muotoilukasvatus, leikkiväline, työpaja, esikoulu, ympäristö, yhteisöllisyys,

Tiivistelmä

Opinnäytetyössä suunniteltiin ja testattiin uusi palvelumalli Espoon kaupungille. Palvelumalli sisälsi esikoululaisille suunnatun muotoilutyöpajan ja sen pohjalta toteutetun leikkivälineen.

Muotoile!maa-projektin tavoite oli muotoilukasvatuksellisin keinoin saattaa lapsi havainnoimaan elinympäristöään laajemmin. Tarkoituksena oli lujittaa lapsen arvostusta rakennettua ja muuta ympäristöä kohtaan. Lisäksi osallistamalla asukkaat kaupunkiympäristön rakentamiseen vähennetään ympäristöön kohdistuvaa ilkeävaltaa.

Saatua palaute oli enimmäkseen positiivista ja projektin nähtiin saavuttaneen tavoitteensa. Palautteesta paistoi projektin aikana valinnut positiivinen yhteishenki. Päiväkodin henkilökunta koki muotoilutyöpajan sopivan esikoululaisille ja tukevan esikoululaisten kasvatustyötä.

Tuotteistaminen jatkuu tämän opinnäytetyön jälkeen ja tiedusteluja seuraavasta Muotoile!maa-projektista on tehty. Leikkivälineen osalta kehitystyössä tullaan keskittymään turvallisen kokonaisuuden suunnitteluun.

LAHTI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
DEGREE PROGRAMME IN DESIGN
RIEPPONEN NIKO
MUOTOILE!MAA
BACHELOR'S THESIS IN INDUSTRIAL ART
66 PAGES, 7 APPENDICES
SPRING 2011

Key words: embedded design, design education, playground equipment, workshop, preschool, environment, communality, community

Abstract

In this thesis a new model for a service product was planned and tested for Espoo City Council. The service product included a design workshop for children in preschool and playground equipment built from plans that resulted from the design workshop. The playground equipment was then built and installed in a park near the kindergarden.

The goal was to get children to appreciate their environment through embedded design education. By involving children in planning their surroundings would help them to see their urban environment more thoroughly. This could reduce vandalism and support the sense of community.

The feedback from the project was positive and the project was seen to achieve its goals. The staff from the kindergarden evaluated that this kind of council service was good support for the learning process in preschool.

After the first design workshop, there has been queries about the next one. The production of the service continues after this thesis phase. The development work of the playground equipment will have its focus in overall safety. The upcoming year of World Design Capital Helsinki 2012 will give opportunity to present the methods of this project to a wider audience and encourage the use of embedding design methods in city planning.

Sisältö

1 Johdanto.....1

2 Tekninen tausta.....3

2.1 Toimeksianto.....3

2.2 Osallistujatahot.....4

3 Henkinen tausta.....7

3.1 Esikoululainen.....7

3.2 Muotoilukasvatus.....9

4 Projekti.....13

4.1 Tavoitteet.....13

4.2 Muotoilutyöpajan suunnittelu.....17

4.3 Muotoilutyöpajan toteutus.....22

5 Palaute.....34

5.1 Jatkotoimet.....36

6 Mitä opin tästä?.....37

Lähteet ja liitteet

Kirjallisuutta ja linkkejä

1 Johdanto

Kauklahden asukaspuistossa seisoo tukevasti lasten muotoilema leikkiväline. Muotoile!maa-muotoilutyöpajaan osallistuneet Palttinan päiväkodin esikoululaiset suunnittelivat välineen muotokielen ja värityksen.

Muotoile!maa oli Espoon kaupungille hankkeistettu opinnäytetyöni. Opinnäytetyössä keskeinen tavoite oli saattaa lasten suunnitelmat sellaisinaan toteen - esitellä lapsille vuorovaikutteisudessa piilevä voima. Osallistavan muotoilukasvatuksen keinoja hyödyntänyt muotoilutyöpaja edisti paikallisen yhteisöllisyyden syntymistä kaupunkiympäristössä. Sillä toivotaan olevan myönteinen vaikutus rakennettuun ympäristöön kohdistuvan ilkevyyden torjumisessa.

Opinnäytetyön aihe kehittyi hiljalleen keskusteluissa ystävien kanssa. Mielenkiintoni kohdistui aiheen osallistavaan, tekijäkeskeisyydestä yhteisöllisyyteen pyrkivään luonteeseen. Osallistaminen oli työvälineenä myös opinnäytetyöni suunnitteluvaiheessa, jonka täyttivät vuorovaikutus ja keskustelut kasvatustyön ammattilaisten kanssa.

Projektin kehitystyö käynnistyy opinnäytetyövaiheen jälkeen, kun Muotoile!maa-palvelun tuotteistaminen alkaa Espoon kaupungilla. Tuotteelle näyttäisi olevan kysyntää esi- ja alkuopetuksen tarjoajien keskuudessa. World Design Capital Helsinki 2012 tapahtumana Muotoile!maa-palvelu nähdään ehkä jollain tasolla.

2 Tekninen tausta

2.1 Toimeksianto

Toimeksiantona suunnittelin ja testasin uuden palvelumallin Espoon kaupungille. Palvelumalli sisälsi esikoululaisille toteutetun muotoilutyöpajan ja leikkivälineen. Muotoilutyöpajassa lapset suunnittelivat muotoilijan kanssa leikkivälineen, joka pystytettiin läheiseen puistoon.

Palvelumalli toteutettiin Palttinan päiväkodissa Espoon Kauklahdessa talvella 2011. Saatujen kokemusten jälkeen arvioitaisiin liitetäänkö palvelu osaksi kaupungin viher-
tuotanto -liikelaitoksen palveluita.

2.2 Osallistujatahot

Espoon kaupunki

Espoo on Suomen toiseksi suurin kaupunki. Espoossa on lähes 250 000 asukasta ja kaupungin palveluksessa työskentelee yli 14 000 henkilöä (www.espoo.fi, 2011). Kaupungin Vihertuotanto-liikelaitos rakentaa ja ylläpitää leikkipaikkoja, rakennettuja puistoja ja muita kaavoitettuja viheralueita. Suuri osa kaupungin vihertuotantoa on Vanttilan kaupunginosassa sijaitseva Kaupunginpuutarha.

Espoon kaupungin vihertuotannosta tuli liikelaitos vuoden 2011 alusta. Tämä organisaatiomuutos heijastuu myös Kaupunginpuutarhan toimintaan. Kaupunginpuutarhalla on parhaillaan menossa palveluiden tuotteistaminen, jolla tähdätään tehokkaam-

Espoon kaupungintalo (© Espoon kaupunki)

paan ja paremmin suunniteltuun tuotantoon. Tulevaisuudessa Kaupunginpuutarhan on paremmin vastattava omasta toiminnastaan kehittämällä tuotteita ja palveluita niin kaikille kaupungin sektoreille kuin yksityisillekin. Uudenlaisille palvelukokonaisuuksille on siis tilausta.

Kaupunginpuutarhan yhteydessä toimii viherrakentamiseen erikoistunut puusepäntö- ja kalustaverstas, jossa valmistetaan penkkejä, hiekkalaatikoita, kylttejä ja esimerkiksi puisia leikkiväliteitä kaupungin puistoihin. Puiset leikkivälitteet, joita valmistetaan sekä vanerista että moottorisahalla veistäen, ovat kuuluneet tuotantoon jo 70-luvun lopulta asti.

Biisoniperhe Ymmerstan leikkikentälle

Taustani Espoossa

Olen toiminut mainitun veistopajan työntekijänä nyt viisi vuotta. Tuona aikana olen suunnitellut ja valmistanut lukuisia puisia leikkivälineitä - leikittäviä veistoksia. Työni on hauskaa, fyysistä ja saan ilmaista itseäni melko vapaasti. Muotoilukoulutukseni on värittänyt ja tuonut työhöni lisää sisältöä. Olen pyrkinyt sisällyttämään leikittäviin veistoksiin ympäristö- ja paikkatietoutta ja ideoinut päiväkodeille suunnattuja suunnittelukilpailuja.

Ulkoshakkipeli Weegeen etupihalle

Kylätalo Palttinan päiväkoti

Kylätalo Palttinan päiväkoti painottaa toiminnassaan taide- ja ympäristökasvatusta (www.espoo.fi/, 2011). Päiväkoti sijaitsee Kauklahdessa muutaman kilometrin päässä Kaupunginpuutarhalta. Päiväkoti tarjoaa hoitopaikkoja 1-6 vuotiaille lapsille ja esiopetusta esikouluikäisille.

Palttinan päiväkoti valikoitui mukaan Muotoile!maa-projektiin ensisijaisesti sen takia, että olin ennenkin asioinut päiväkodin kanssa. Päiväkoti teetti aikoinaan veistopajalla lasten leikkeihin soveltuvan kaupan kalusteet. Päiväkodin johtaja Marjaana Snabb oli alusta asti innoissaan Muotoile!maa -projektiin osallistumisesta.

3 Henkinen tausta

3.1 Esikoululainen

(Paajanen, 2011)

Ketterästä kömpelöksi

Esikouluikäisellä on menossa kasvupyrähdys, eivätkä motoriset taidot tahdo pysyä perässä. Lapsesta tulee kömpelömpi ja se voi tehdä lapsesta levottomankin. Epävarmuus voi johtaa itsensä korostamiseen ja kilpailuun. Samalla monet muut taidot kehittyvät huimaa vauhtia. Esikoulussa harjoitellaan puhetta, ilmaisua, asioiden hahmottamista ja kädentaitoja.

Koululaiselta vaaditaan jo hyviä kädentaitoja. Kaikenlainen askartelu on esikoululaiselle hyvää harjoittelua tulevaa opetusta varten. Esikoulussa kädentaitoja harjoitellaan piirtämällä, muovaamalla, rakentelemalla ja saksilla leikkaamalla. Kynän käyttö paranee kun silmän ja käden yhteistyö kehittyy.

Opetus ja oppiminen

Esikoululainen saa noin 4 tuntia opetusta päivässä. Lapsi on innokas harjaannuttamaan taitojaan ja oppimaan uutta. Opettajien palaute vaikuttaa kouluoppimiseen ja itsetuntoon, kavereiden mielipiteet taas oppimisen kiinnostavuuteen.

Kavereiden mielipiteillä ja tekemisillä on lapselle tässä iässä yhä suurempi vaikutus. Kavereiden pukeutumista ja käyttäytymistä matkitaan. Sosiaaliset taidot kehittyvät kavereiden kanssa ryhmässä ollessa ja lapsi muokkaa käsitystään itsestään ystäviensä kautta.

Itsenäistyminen

Esikouluikäinen on itsenäistymisen partaalla. Vanhemmista ollaan erossa aina vain pitempiä aikoja. Lapsi nauttii saavutetusta itsenäisyydestä ja tunteesta, että pärjää yksin. Yksinoloa harjoitellaan, mutta on toki tärkeää, että lapsella on aina tarvittaessa mahdollisuus turvautua aikuiseen.

3.2 Muotoilukasvatus

Muotoilukasvatuksen keinoina ovat muotoilijoille tutut työkalut: ryhmätyöskentely, toisten ideoiden kuuntelu, yhdessä ideoiminen, prosessin hallinta ja kokeilun kautta tekeminen. Muotoilukasvatuksen tavoitteisiin luetaan usein kriittisen ajattelun kehittyminen, kokonaisuuksien hahmottaminen ja omien valintojen perusteleminen. Muotoilukasvatukseen kuuluu se, että lapset ja nuoret esittelevät töitään ja opettelevat kertomaan muille työhön vaikuttaneista valinnoista.

Osallistaminen

Osallistaminen tarkoittaa, että käyttäjä otetaan mukaan suunnitteluun tasavertaisena muotoilijan kanssa. Osallistamisen voidaankin täten nähdä hämärtävän perinteistä jakoa suunnittelijoihin ja kuluttajiin. Emmi Lahtinen pohtii pro gradu-tutkielmassaan (Merkityksellistä muotoilua - Osallistava muotoilukasvatus Fantasy Design in Community 2009–2011-hankkeessa, s.21, 2010) muotoilijan asemaa osallistavassa muotoilukasvatuksessa. Lahtisen mukaan osallistavassa muotoilussa luodaan tasavertaisia tiloja, joissa lapset ja nuoret pääsevät osal-

listumaan itse suunnitteluun muotoilijoiden rinnalla. Tasavertainen tila muotoilijan ja loppukäyttäjän välillä tekee käyttäjästä suunnittelijan; tämä taas luo eron osallistavan ja käyttäjälähtöisen muotoilun välille. Käyttäjälähtöisessä suunnittelussa käyttäjä yleensä arvioi muotoilijan suunnittelemaa tuotetta ja toimii pikemminkin tuotekehityksen alueella. Osallistavassa muotoilussa käyttäjä tai käyttäjät etsivät yhdessä muotoilijan kanssa parempia ratkaisuja käsillä oleviin ongelmiin.

Osallistava muotoilukasvatus

Osallistava muotoilukasvatus on Suomessa suhteellisen tuore aihe, ja varsinaisesta muotoilukasvatuksestaakin on puhuttu vasta vähän yli kymmenen vuotta. Muotoilukasvatuksen määritelmä muotoutuu jatkuvasti erilaisten kokeilujen kautta (Kenttälä, s.24, 2009). Muotoilukasvatuksen voi arkkitehtuuri- ja ympäristökasvatuksen lailla lukea yleissivistäviin aineisiin, jotka vahvistavat lapsen kykyä tehdä eettisesti ja ekologisesti kestäviä valintoja.

Fantasy design -näyttelyssä olleita seinämaalauksuunnitelmia.

Fantasy Design in Community -hanke

Fantasy Design in Community oli Design museon johtaman hankesarjan viimeisin osa. Hankkeessa neljä Eurooppalaista koulua järjesti suunnittelupajoja joissa lapset ja nuoret toimivat suunnittelijoina. Hankkeen tavoitteena oli esitellä, kehittää ja kokeilla osallistavan muotoilukasvatuksen keinoja lasten ja nuorten oman ympäristön suunnittelussa.

Fantasy design -hankkeessa toteutettu seinämaalauks.

Yksittäisissä projekteissa lapset ja nuoret ratkoivat elinympäristönsä ongelmia yhdessä suunnittelun ammattilaisten kanssa. Hankkeen aikana vedettyjen projektien sarjasta koottiin kansainvälinen näyttely joka kiersi osallistujamaissa. Hienointa Fantasy Design in Community -hankkeessa olivat oikeat toteutetut elinympäristön parannussuunnitelmat, joissa lasten ja nuorten suunnitelmista tehtiin totta.

4 Projekti

4.1 Projektin tavoitteet

Yhteiskunnalliset ja sosiaaliset

Projektin toimijat voidaan haastaa osallistumaan yhteisön ja kulttuurin elämään ja jättämään jälkensä siihen. Näin saadaan syntymään maailman ja minän dialogi – dynaaminen vuoropuhelu. (Sava, s.47, 2007.) Tämän vuorovaikutteisuuden syntyminen oli Muotoile!maa-projektin keskeinen tavoite.

Muotoile!maa-projektin toinen keskeinen tavoite oli muotoilukasvatuksellisin keinoin saattaa lapsi havainnoimaan elinympäristöään laajemmin. Lapsi osallistettiin oman elinympäristönsä kehittämiseen ja rakentamiseen. Tarkoituksena oli lujittaa lapsen arvostusta rakennettua ja muuta ympäristöä kohtaan. Suunnittelutyö toteutettiin muotoilutyöpajassa yhdessä muiden lasten, henkilökunnan ja muotoilun ammattilaisen kanssa. Projektin aikana yhteistyön ja yhdessä toimimisen merkitystä korostettiin. Yhteinen, yhdessä suunniteltu ja toteutettu

teos vahvistanee oman identiteetin lisäksi myös paikallista identiteettiä ja yhteisöllisyyden kehittymistä alueella.

Kolmantena yhteiskunnallis-sosiaalisena tavoitteena oli vastata Espoon kaupungin liikelaitostumisen asettamiin haasteisiin. Projektissa liitettiin leikkivälineen suunnitteluun sen loppukäyttäjiä. Tämän uuden muotoilutyöpajapalvelun antama lisäarvo leikkivälinetuotannolle parantaa tuotannon kannattavuutta. Lisäksi osallistamalla asukkaat kaupunkiympäristön rakentamiseen vähennetään ympäristöön kohdistuvaa ilkeävaltaa ja todennäköisesti säästetään ylläpitokustannuksissa. Projekti vastaa opetusministeriön luovuusstrategian haasteeseen tuotteistamalla Muotoile!maa -palvelun osaksi Vihertuotanto-liikelaitoksen palvelutarjoomaa. Luovuusstrategia haastaa nimittäin viemään ideat tuotteiksi (Opetusministeriö, s.7, 2006).

Muotoilutyöpajan tavoitteet

Muotoile!maa-pajassa lapselle pyrittiin tarjoamaan elämyksiä, oivalluksia ja hauskaa tekemistä, jotka tähtäsivät yhteiseen lopputulokseen - leikkivälineen toteuttamiseen lähiympäristöön. Lasta opetettiin havainnoimaan ja ymmärtämään esine- ja elinympäristöä. Samalla opetettiin ymmärtämään mittakaavan käsitettä, tunteiden ja värien yhteyttä sekä muotojen ja sommitelman merkitystä. Lapset saivat kokemuksen ammattilaisen kanssa työskentelystä ja oikeaan työpaikkaan tutustumisesta. Lasten tekemiltä suunnitelmilta edellytettiin, että niiden tuli olla toteuttamiskelpoisia, mikä ohjasi lapsia myös tietoiseen ajatteluun ja itsekritiikkiin.

Kasvatukselliset tavoitteet

Muotoile!maa-pajassa opetettiin kuuntelemaan toisia ja kertomaan omia mielipiteitä. Samalla opetettiin esittelemään tehtyjä töitä ja kertomaan niiden taustalla olevista valinnoista. Pajassa vahvistettiin lapsen kykyä toimia osana ryhmää ja tehdä valintoja yhdessä.

Tavoitteena oli saada osallistujat tiedostamaan, että yhdessä voidaan vaikuttaa oman elinympäristön asioihin. Leikkivälinettä suunniteltaessa pyrittiin kehittämään myös projektityöskentelyn vaatimaa pitkäjänteisyyttä.

Tuotoksen vaatimukset

Suunniteltavan leikkivälineen tulisi olla visuaalisesti leikkiin kutsuva ja tarjottava lapselle virikkeitä leikkien muodostumiseen. Leikkivälineen tulisi jollain tapaa kannustaa liikkumiseen ja motoristen taitojen harjoitteluun, esimerkiksi kiipeilytaitojen kehittämiseen.

Leikkivälineen taloudelliset vaatimukset tulivat lähinnä sallittujen kustannuksien kautta. Rakenteeltaan välineen tuli olla yksinkertainen ja materiaalien helposti saatavia. Leikkiväline piti olla mahdollista pystyttää nurmikolle ilman erillisiä turvalustoja, koska näiden perustaminen on kallista ja vaikuttaa maisemaan sekä puiston hoitotyöhön.

Standardi SFS-EN 1176-1 (Suomen Standardisoimisliitto SFS Ry, s.29-31, 2009) sisältää ohjeistuksen vapaan putoamiskorkeuden määrittämiseen. Leikkiväline jossa, sekä kädet, että jalat kannattelevat vartaloa katsotaan käyttötarkoitukseltaan kiipeilyvälineeksi. Kiipeilyyn soveltuvan leikkivälineen vapaa putoamiskorkeus määritetään vähentämällä leikkivälineen korkeudesta yksi metri. Näin laskettuna ja leikkivälineen korkeuden jäädessä alle kahden metrin, riittää alustaksi hoidettu nurmikko.

Leikkivälineen välittömässä läheisyydessä ei saa olla muita rakennelmia tai esimerkiksi kiviä joihin käyttäjä saattaisi pudotessaan osua.

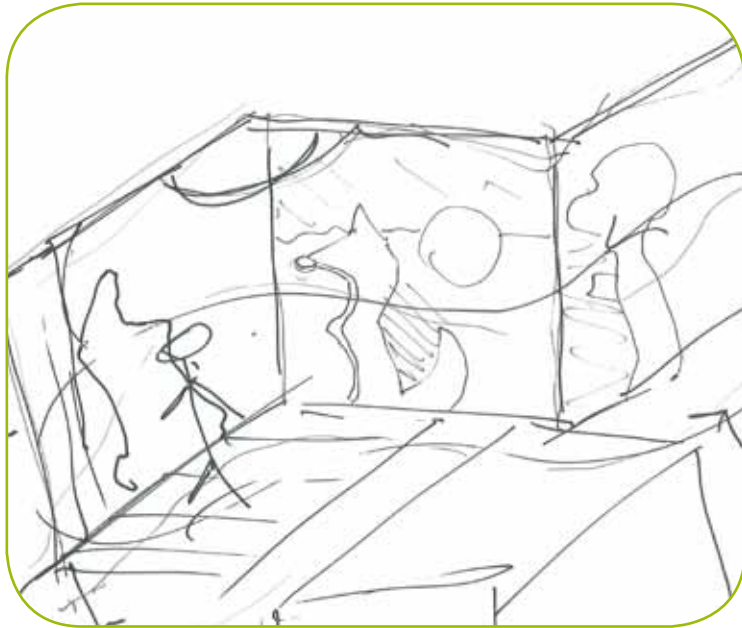
4.2 Muotoilutyöpajan suunnittelu

Taustatyö

Kartoitin loppusyksystä 2010 Espoossa toimivia muotoilutyöpajoja ja -toimijoita. Halusin tietää, mitä toimintaa oli, ja kerätä virikkeitä ja ajatuksia omaa pajaani varten. Huomasin, ettei tarjontaa juurikaan ollut. Löysin taidekasvatusta tarjoavista toimijoista **Akseli Gallen-Kallela -museon** muovailutyöpajan, Järvenperässä toimivan **taidetalo Pikku-Auroran** ja **Espoon kuvataidekoulun**.

Akseli Gallen-Kallela -museon muovailutyöpaja on suunnattu yli 6-vuotiaille lapsille. Kävin tutustumassa museoemäntä **Minna Lindforsin** vetämään Unelmien linna -muovailutyöpajaan. Tuolloin pajaan osallistui kahdeksantoista 1.- ja 2.-luokkalaista sekä kaksi luokanopettajaa. Pajassa lapset tutustuvat linnamaiseen museoon ja sitten muovailevat nopeasti kuivuvasta massasta unelmien linnansa. Pajan kesto on n. 1,5 tuntia.

Idean luonnos leikkivälineeksi Gallen-Kallela museossa

Tein pajan aikana muistiinpanoja ja pajan jälkeen keskustelin **Minnan** kanssa suunnitelmistani. Tuolloin sain ensimmäisen kerran idean tintamareski-tyyppisestä leikkisermistä. Muovailutyöpajassa käytetty muovailumassa ja lasten siitä muovailemat unelmien linna -teokset ohjasivat kuitenkin ajatuksiani levymäisiin materiaaleihin. Muovailumassasta tehdyt leikkivälineen mallit kun olisivat olleet erittäin vaikeita toteuttaa luonnollisessa koossa. Luonnollisessa koossa tehty malli taas koettiin erityisen tärkeäksi **Espoon Kuvataidekoululla** vieraillessani.

Muotoilutyöpajan pedagogiseen puoleen hain apua Espoon kuvataidekoulusta. Tapasin yhteisessä palaverissa rehtori **Kaiju Haanpää-Korhosen**, apulaisrehtori **Hannele Jääskeläisen** ja kuvataideopettaja **Elisse Heinimaan**. Keskustelimme yleisesti projektini tavoitteista ja Kaupunginpuutarhan leikkivälinetuotannosta. Myönteistä palautetta mielikuvituksellisuudestaan saivat Kaupunginpuutarhan leikkivälineet kuin idea tintamareski-tyyppisestä leikkisermistäkin.

Ryhmätyöskentelyn painottaminen muotoilutyöpajassa sai tukea tästä keskustelusta. Kuvataidekoululla painotettiin 1:1 mallien tärkeyttä, jotta lapset pääsevät testaamaan leikkivälineen. Minua rohkaistiin suosimaan toiminnallisia oppimismetodeja. Minua ohjattiin sopivan lähdekirjallisuuden pariin ja sain lisätietoja varten opettaja / arkkitehti **Soile Kinnusen** yhteystiedot.

Soile on toiminut lasten kanssa useissa arkkitehtuurikasvatukseen ja ympäristön rakentamiseen liittyvissä projekteissa. Keskustelin projektin aikana Soilen kanssa puhelimitse useasti ja pyysin häneltä kommentteja tekemiini tuntuun suunnitelmiin. Soile painotti työpajatyöskentelyn sopivaa rytmitystä ja pituutta.

3. kerta (28.1. klo 9-11)	Muotojen välissä -mitä näemme? Tarinat yhteen	Havaitseminen - Sommitelma - Yhteistyö	Muotojen muodostama sommitelma ja rytmi. Yhteinen tila ja tarinointia ryhmissä
4. kerta (31.1. klo 9-11)	Tarinat kuviksi	Opittua käytännössä Tarinan keskeisten hahmojen valinta	Piirretään ryhmissä tarinan hahmoja ja tuotetaan luonnoksia ryhmän tarinan kuva-aiheiksi. Työkentelyä ryhmissä
5. kerta (2.2. klo 9-11)	Pahvimallin suunnittelua luonnollisessa koossa	Tilan rakentaminen ja havainnointi - Mittasuhteet Turvallisuus ja tilan käyttö	Valmiisiin 1:1 pahvisiin pohjiin toteutetaan ryhmien luonnoksia ja leikataan aukkoja. Iso avoin tila
6. kerta (4.2. klo 9-11)	Ympäristön värimaailman pohdinta pahvimallilla leikkiminen	Värit ympäristössä Testauksen tärkeys muotoilutyössä.	Varoitus- ja huomiovärit liikennemerkeissä ja luonnossa. Vaarallisuus vs. nimityminen Ryhmissä ja isossa tilassa
7. kerta ? (18.2. klo 9-11)	Pienryhmä maalaamaan varsinaista teosta työpaikalle.	Tutustuminen oikeaan työpaikkaan. Värisuunnitelman toteutus	Autenttiseen työpaikkaan tutustuminen Valmiin vaneriteoksen värittäminen Kuljetus päiväkodilta kaupunginpuutarhalle Vanttilaan?
Julkistamis- tilaisuus (laskiainen 4.3.)	Kuuhuvaa ja juhlapuheita	Arvostuksen lisääminen. Onnistuneesta projektista palkitseminen - Diplomi.	Vanhemmat, kaupunginedustus ja lehdistö mukaan. Kaukalahden asukaspuisto

Muotoilutyöpajan sisältö

Rakensin työpajan sisällön leikkivälineen tuottamiseen tarvittavien suunnitelmien kautta. Valmiiseen leikkivälineeseen tarvittiin jokin tarina tai muu kuva-aiheita tukeva asia, kuva-aiheet, värisuunnitelmat ja tietenkin muotokieli. Lisäksi pajaan tulisi sisällyttää kasvatukselliset ja taidolliset opit. Nämä asiat muodostivat rungon muotoilutyöpajalleni.

Palttinan päiväkodin kaikki neljä esikoulu-ryhmää ottivat osaa muotoilutyöpajaan, yhteensä 28 lasta ja 5 ohjaajaa. Yksi oppitunti kesti 2 tuntia ja työpajapäivä oli joka toisena päivänä (ma, ke, pe).

Luonnos pajan sisällöksi

Pajaa suunniteltaessa on tärkeää tietää esikoululaisten lähtötaso. Tämä voi vaihdella suurestikin riippuen kasvattajien koulutuksesta, kiinnostuksesta ja asenteista. Palttinan päiväkodin lapset olivat tottuneita projektityöskentelyyn ja esim. tarinointiin. Tämä vaikutti pajan sisältöön myönteisesti: esimerkiksi tarinan kehittäminen voitiin jättää kokonaan lasten vastuulle.

Keskustelut päiväkodin kasvatusvastuullisten henkilöiden kanssa olivat avainasemassa pajasuunnitelman tekemisessä. Suunnitelmissa tulisi varautua improvisaatioon ja varasuunnitelma oli aina hyvä olla.

1. Kerta

Tutustuminen, muotoilijan työ, mittakaava, tehtävänanto ja tarinoinnin aloittaminen

2. Kerta

Tunteiden ja värien yhteys, tarinan jakaminen neljään osaan, kuvien tuottaminen tarinasta, kuvien esittely ja kuvien tunnelman luominen Tunteiden tunneli -menetelmällä

3. Kerta

Muotojen välissä, sommitelman pohtiminen, kohtauksien tunnelma draaman keinoin Näytelmäohjaaja-menetelmällä

4. Kerta

Kohtauksiin tulevien hahmojen valinta, pelkistäminen, kohtauksen suunnitelma 1:5

5. Kerta

Leikkivälineen malli 1:1 ja testaaminen

7. Kerta

Vierailu Vanttilan työpajalle värittämään leikkivälineen valmiit osat. Tutustuminen työympäristöön sekä puusepän työtiloihin.

6. Kerta

Värit ympäristössämme - värikarttojen teko (kaupunki, metsä, vaaralliset eläimet, liikennemerkit), värisuunnitelmat 1:1 malliin

8. Kerta

Julkistamistilaisuus.

4.3 Muotoilutyöpajan toteutus

Pajan toteutuksessa oli selkeä kaava: Saapuminen päiväkodille, tuntisuunnitelmi- en jakaminen ohjaajille, yhteisen osuuden (yleensä tehtävänannon) läpikäyminen, ryhmätyöskentelyä, tulosten esittely ja palautteen antaminen. Päivät aloitettiin klo 9.00 ja lopetettiin klo 11.00. Minulla oli muotoilutyöpajapäivinä kuvaaja dokumen- toimassa päivän tapahtumia.

Ensimmäinen muotoilutyöpajapäivä opetti, mitä improvisointiin varautumisella tarkoi- tettiin. Aloitin pajan kertomalla yhteisestä projektista ja muotoilijan työstä. Kävimme läpi mittakaavan, tutustuimme pienoismal- liin tulevasta leikkivälineestä ja pelasimme laiva on lastattu esineillä -peleä. Kahden tunnin ohjelma oli käyty läpi 40 minuutissa. Tuli aika improvisoida. Siirryttiin huoletta seuraavan kerran ohjelmaan. Tämän jälkeen minulla oli aina ylimääräisiä tehtäviä valmi- na takataskussa.

Muotoilutyöpajapäivät olivat todella intensiivisiä ja pajalle varattu 2 tuntia oli joskus liikaa 6-vuotiaiden keskittymiselle. Draamakasvatukselliset menetelmät kuten **Tunteiden tunneli** ja **Näytelmäohjaaja** olivat erityisesti lasten mieleen. Paikallaan istuminen ja kuunteleminen sai lapset kieturtelemaan tuskissaan. On mahdotonta kuvailla tunnetta, joka valtaa vetäjän mielen, kun edessä

alkaa levottomana kieturrella yli 20 lasta.

Lapset odottivat muotoilutyöpajapäiviä innokkaasti ja saamani palaute oli pajan aikana enimmäkseen hyvää. Koin työskentelyn lasten kanssa luontevaksi, enkä kokenut tarvetta minkään erityisen roolin toteuttamiseen.

1. Kerta, tehtävänanto

Tutustuminen oli molemmin puolin jännittävää.

Tehtävänannon apuna oli pienoismalli.

Tarinasta piirrettiin kuvia.

Kuvia katsottiin yhdessä.

2. Kerta, värit ja tunteet

Pehmolelujen tunteita esitettiin.

Tunteiden väreistä äänestettiin.

Tarinan piirrustuksia esiteltiin.

Piirrustusten tunnemaailma luotiin Tunteiden tunneliin.

3. Kerta, sommitelma

Tutustuttiin sommitelmaan ja rytmiin.

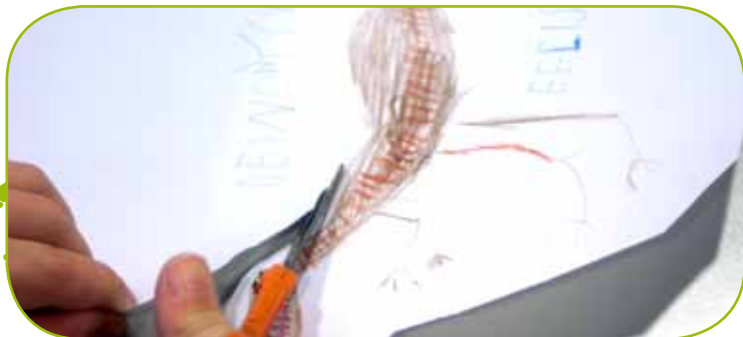

Pohdittiin muotojen väliin jääviä muotoja.

Rakennettiin näytelmäkohtauksia tarinasta.

4. Kerta, 1:5 luonnokset

Tarinan hahmot valittiin ja leikattiin irti.

Ryhmän kohtaus sommiteltiin 1:5 kokoiselle paperille.

Ympäristö rakennettiin huolellisesti.

Tausta pelkistettiin siluettiksi.

5. Kerta, 1:1 mallin teko

Luonnokset siirrettiin 1:1 pahvimalleihin.

Muodot vahvistettiin tussilla ja leikattiin irti.

Aukkojen kokoa testattiin.

Siivouspalvelu toimi hyvin koko pajan ajan.

6. Kerta, värisuunnitelmat

Tehtiin parityönä värikarttoja eri teemoilla.

Esiteltiin värikartat kaikille.

Teoksen värisuunnitelma liimattiin pahvimalliin.

Kun oltiin itse valmiita autettiin muita.

Valmistus

Suunnitelma kopioitiin vaneriin ja muodot muutettiin turvallisiksi.

Muodot sahattiin, jysittiin ja reunat pyöristettiin.

Värialueiden rajat jysittiin vanerin pintaan uriksi.

Puuvalmis leikkivälineen osa

Maahan upotettavat tolpat suojattiin perinteisesti polttamalla ja tervaamalla.

7. Kerta, pajavierailu

Teos kuultovärjättiin lasten myrkyttömillä pulloväreillä.

Lapset työskentelivät keskittyneesti ja huolellisesti.

Kaikille riitti töitä ja ohjaajatkin pääsivät maalaamaan.

Työkalut kiinnostivat kaikkia. Tässä kokeiltiin moottorisahan painoa.

Pystytys

Teoksen pystytys suunniteltiin työpaikan pihalla. Punainen viiva merkkää puistossa olevaa muuria.

Alue tyhjennettiin lumesta traktorilla. Tolpille kaivettavien kuoppien paikat merkattiin lautojen avulla puistoon.

Teokset tuettiin ja kuoppiin valettiin betonianturat.

Lapiolla kaivetut kuopat olivat pienet ja viimeistely kävi helposti multaamalla tolpan juuri maan tasalle.

8. Kerta, julkistaminen

Lapset olivat ylpeitä ja jännitystä oli ilmassa.

Teokset paljastettiin aplodien saattamana.

Paikalla oli alueen asukkaita, lasten vanhempia, kaupungin toimijoita ja toimittajia.

Lopuksi poseerattiin ryhmässä. Kaupungin viestintäosasto laati julkistamistilaisuudesta tiedotteen (liite 1).

Ulvovassa pimeässä metsässä asustivat dinosaurukset, käärmeet ja lepakot.
Eräänä päivänä eläinjoukkio lähti marjaan.

Joukkio saapui hieman iloisempaan metsään ja löysi hienon marjapuskan. Marjapuskassa oli hyeenan pesä. Hyeena oli oikeasti noidan taikoma prinsessa.

Noita oli naamioitunut metsästäjäksi ja asui mökissä. Mökin takaa nousivat vuoret. Leopardi oli oikeasti noidan taikoma prinssi, joka sai selville, että hyeenan pesän marjat kumoaisivat taian.

Iloisessa metsässä parantavien marjojen ansiosta hyeena ja leopardi muuttuivat prinssiksi ja prinsessaksi.

5 Palaute

Muotoilutyöpajan aikana sain palautetta lapsilta ja ohjaajilta päivien kulusta palautejanaan avulla. Siinä huoneen toisessa päässä on ”tosi kivaa” ja vastakkaisella seinällä ”tosi tylsää”. Palautejana oli nopea ja hyvä tapa saada välitön palaute päivän kulusta. Palaute oli hyvää ja yleensä vain muutamia lapsia jäi jonnekin keskivaiheille tai joskus jopa ”tosi tylsää” -päähän. Yleisin syy huonoon palautteeseen oli, että lapsi olisi ”halunnut leikkiä leluilla tai tehdä jotain muuta”. Pajapäivien aikana pidettiin usein pieni leikkitauko.

Muotoile!maasta kirjoitettiin muutama lehtiartikkeli. **Helsingin sanomat** teki jutun julkistamistilaisuudesta (**liite 2**) ja **Taide- ja kulttuurialojen ammattijärjestö TAKU Ry** kirjoitti artikkelin projektista (julkaisu huhtikuussa 2011 Takun jäsenlehdessä). Espoon kaupungin henkilöstölehti **Wieteriin** on alustavasti suunniteltu artikkeliä kesäksi.

Helsingin sanomien artikkeliin otti kantaa eräs lastentarhanopettaja, joka epäili teoksien turvallisuutta Helsingin sanomien

mielipidepalstalla 11.3. (liite 3). Mielipidekirjoitukseen päätettiin kaupungin puolesta olla vastaamatta ja teoksen turvallisuus tarkastettiin ulkopuolisten asiantuntijoiden toimesta. Teoksesta ei löytynyt vakavia turvallisuusrikkomuksia. Terveys- ja turvallisuusviranomaisten mukaan kyseessä on kuitenkin prototyyppi, jota on tarkkailtava huolellisesti.

Keräsin palautetta päiväkodin henkilökunnalta palautelomakkeella (liite 4). Saamani palaute (liite 5) oli erittäin positiivista ja projektin nähtiin onnistuneen tavoitteissaan.

Parhainta oli vapaa palaute lapsilta ja henkilökunnalta. Palautteesta paistaa projektin aikana vallinnut positiivinen yhteishenki.

Espeen kaupungin organisaatio on toistaiseksi reagoinut projektiin viileän hyväksyvästi. Kooste saamastani palautteesta välitettiin eteenpäin ja siihen vastattiin onnitellen ja painottaen tulevan tuotteistamisen tärkeyttä projektin jatkumisen varmistamiseksi.

5.1 Jatkotoimet

Leikkivälineen rakenteissa ei ainakaan kuukausi pystyttämisen jälkeen ole ilmennyt mitään ongelmia. Lasten leikkiminen on ollut turvallista, eikä vaaratilanteita ole tullut tietooni. Aukkojen sommittelu johti kahden levyn kohdalla siihen, että levyn jäykkyys pieneni. Harkinnassani on tehdäänkö rakenteisiin myöhemmin jäykkyyttä parantavia muutoksia. Jatkossa aukkojen sommittelua tulee harkita tarkemmin niin, että levyn jäykkyys säilyy tai vaihtoehtoisesti levyn paksuutta voi kasvattaa. Aukkomuotojen tulee myös olla sellaisia, etteivät ne vaikuta vaarallisilta. Mielikuva vaarallisesta aukosta tekee leikkivälineestä vaarallisen oloisen, eikä tämä ole tavoiteltavaa.

Tuotteistaminen jatkuu tämän opinnäytetyön jälkeen ja seuraavasta Muotoile!maa-projektista on tullut tiedusteluja. Muotoile!maa-projektia ehdotettiin osaksi

World Design Capital Helsinki 2012 ohjelmistoa. WDC Helsinki 2012 tuo mahdollisuuden esitellä projektia laajemmalle yleisölle. Hankkeeseen on alustavasti suhtauduttu innostavan positiivisesti ja vastaus saadaan kevään 2011 aikana.

Muotoile!maa-projektin näkisin mieluusti laajentuvan kattamaan muitakin ikäryhmiä, kuten esimerkiksi **seniorit**. Osallistavan muotoilun keinoin voidaan toteuttaa luontevasti vaikkapa palvelutalon pihan tai aulan viihtyvyyttä parantavan teoksen suunnittelu. Projektin puitteissa tutustuin useisiin kaupungin toimijoihin ja olen tehnyt tutuksi Kaupunginpuutarhan toimintaa. Näin on syntynyt monenlaista hedelmällistä yhteistyötä. Muotoile!maa osallisti kaupungin yksiköitä laaja-alaisemmin kuin osasin kuvitella.

6 Mitä opin tästä?

Aloitin Muotoile!maa -projektin tekemisen hyvissä ajoin syksyllä 2010. Projektin pituus opetti minut työskentelemään määrätietoisesti. Aikataulutukset ja eri vaiheiden välissä olevat tauot rytmittivät projektin niin, ettei varsinaista paniikkia ole projektin laajuudesta huolimatta päässyt syntymään. Työskentelin tästä huolimatta voimavarojeni ääri rajoilla ja koin hetkiä jolloin oli yksinkertaisesti levättävä enemmän.

Muotoile!maa-leikkivälineeseen kohdistunut kritiikki oli raskasta, mutta toisaalta kritiikille tulee altistua. Kritiikin vastaanottamista ja käsittelyä täytyy harjoitella, jos aikoo työskennellä julkisten alueiden rakentamisen parissa. Leikkiväline ja koko Muotoile!maa-kokonaisuus on prototyyppi,

josta saatiin nyt ensimmäiset kokemukset. Monia asioita tekisin ja tulen tekemään toisin. Kasvatuksellisten taitojen, tietojen ja varsinkin metodien karttuessa kykenen tarjoamaan aina vain paremman muotoilu-työpajan lapsille ja nuorille.

Olen ammatillisesti muotoilijana astumassa muotoilukasvatuksen polulle. Lasten ja nuorten kanssa toimiminen tuntuu minusta luontevalta ja mielenkiintoiselta alueelta. Muotoilun oppeja voi käyttää useisiin tarkoituksiin, ja minulle suunnittelijan, projekti-johtajan ja vaikkapa kasvattajan taidot ovat myös muotoilijan taitoja. Työmarkkinoilla erikoistuminen on välttämätöntä ja monialainen, limittynyt ammattitaito voi olla siihen yksi vastaus.

Lähteet

<http://www.espoo.fi/default.asp?path=1;28;11894;1033>, 6.4.2011 klo 13.05

<http://www.espoo.fi/default.asp?path=1;28;11866;10672;37752;37877;11365;54573>, 6.4.2011 klo 13.47

<http://www.nettineuvo.fi/index.asp>, Terveystenhoitaja Hannele Paajanen, 6.4.2011, klo 8.59

Kenttälä Marjo (toim.), MUOTOILOA! opettajan opas muotoilukasvatukseen, Kerhokeskus - koulutyön tuki ry, Miktor, Helsinki, 2009

Lahtinen Emmi, Merkityksellistä muotoilua - Osallistava muotoilukasvatus Fantasy Design in Community 2009-2011-hankkeessa, Jyväskylän yliopisto, 2010

Sava Inkeri, Katsomme - näemmekö?: luovuudesta, taiteesta ja visuaalisesta kulttuurista. Jyväskylä: PS-Kustannus, 2007

SFS-Käsikirja 143, Leikkikenttävälineet, Suomen Standardisoimisliitto SFS Ry, 3. Painos. SFS Helsinki, Tammikuu 2009.

Yksitoista askelta luovaan Suomeen: luovuusstrategian loppuraportti. Helsinki: Opetusministeriö, 2006

Keskustelut:

Luokanopettaja, Ville Alanen. Ville on ollut jäsenenä MUOTOILOA! -työryhmässä. Häneltä sain perehdytystä muotoilutyöpajan pedagogiseen ja kasvatukselliseen puoleen.

Rehtori Kaiju Haanpää-Korhonen, apulaisrehtori Hannele Jääskeläinen ja lehtori Elise Heinimaa. Keskustelua työpajan pedagogisesta osasta, rakenteesta ja tuotoksesta tekemistäni luonnoksista. Sain myös ohjausta esim. hyödyllisen lähdekirjallisuuden pariin.

Arkkitehti, Soile Kinnunen, Espoon kuvataidekoulu. Vuodesta 1994 kuvataiteen ja arkkitehtuurin opetus- (mm. taiteen perusopetus) ja kehittämistehtävät, arkkitehtuurin opettajan Espoon kuvataidekoulussa. Puhelinkeskusteluita liittyen lasten kanssa tehtäviin työpajoihin. Mm. keskustelua rakennusluvista, yleisesti veistoksien turvallisuudesta, ym. Soile myös tsemppasi hienosti matkan varrella ja kommentoi suunnitelmiani.

Museoemäntä, Minna Lindfors, Gallen-Kallela museo, Tutustuminen Unelmien linna -muovailutyöpajaan.

Kuvaajat:

Muotoilutyöpaja -päiviä olivat kuvaamassa seuraavat henkilöt:

Camilla Rautakoski, Nonna Riepponen, Helga Repo, Tiia Tuominen ja Tarja Vilén.

Kuvaajat luovuttivat kuvien oikeudet allekirjoittaneelle. Kiitoksia kuvaajille avusta.

Kirjallisuutta ja linkkejä:

Hänninen Anna, Matkalla arkkitehtuurin maahan - Lasten arkkitehtuurikasvatuksen työ- ja opaskirja opettajille, Valtion rakennustaidetoimikunta 2007.

Ikonen Petteri ja Vira Riitta, Esineet esiin - näkökulmia muotoilukasvatukseen. Taiteen keskustoimikunta 2004.

Kapanen Hanna & Svinhufvud Leena (toim.). Fantasy Design - Lapset ja nuoret muotoilijoina. Helsinki: Art Print, 2005.

Niemi, Salla (toim.). Kärpänen Pырähdyksiä Espoon kuvataidekoulussa, julkaisija Espoon kuvataidekoulu, Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu 2009

Nyman Hanna, Vantaan esi- ja alkuopetuksen luovuus- & kulttuurikasvatussuunnitelma, Vantaan kaupungin kulttuuripalvelut 2006.

Puumalainen Riitta, Tutkimuksen jäljillä, LUMA -toimintaa esi- ja alkuopetukseen, Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2005

www.ampiainen.fi

Designmuseo, Suomen rakennustaiteen museo, SAFA, Ornamo, Grafia ja Uudenmaan taidetoimikunta muodostivat Ampiaisen -työryhmän, joka alkoi panostaa koulujen arkkitehtuuri- ja muotoilukasvatuksen edistämiseen

www.arkkitehtuurikasvatus.fi/projektit_lista.php?id=85

Esimerkki esikoululaisille vedetystä Unelmien leikkimökki työpajasta Gallen-Kallela museossa

www.kultus.fi

Kultus.fi kokoaa pääkaupunkiseudun ajankohtaisen, lapsille ja nuorille suunnatun kulttuuritarjonnan kaikkien ulottuville kätevästi ikäryhmittäin ja taidealoittain luokiteltuna.

Liitteet

Liite 1, Espoon kaupungin tiedote 3.3.2011, 1/2

ESPOO TIEDOTTAA / ESBO INFORMERAR

3.3.2011

Esikoululaisten suunnittelema pihaveistos Kylätalo Palttinan asukaspuistoon

Kylätalo Palttinan asukaspuistossa Kauklahdessa julkistetaan huomenna 4. päivänä maaliskuuta klo 10 pihaveistos, tinttamareski-tyyppinen leikkisermi, jossa lapset voivat leikkiä roolileikkejä. Tarinoiden hahmot ”syntyvät” aina uudelleen, kun lapset kurkistavat sermin aukoista.

Palttinan päiväkodin 28 esikoululaista osallistui leikkisermin suunnitteluun ja tekoon. Aluksi esikoululaiset jaettiin ryhmiin, joissa he keksivät tarinoita. tarinat kerättiin yhteen, ja lapset valitsivat tarinoiden keskeiset hahmot. Tarinoita työstettiin pienryhmissä piirtämällä hahmoja ja pohtimalla tarinan kuva-aiheita ja värisuunnitelmaa.

Lapset tekivät leikkisermistä luonnollisessa koossa olevan mallin, jota testaamalla oppivat myös ymmärtämään testauksen tärkeyden muotoilutyössä. Esikoululaiset osallistuivat myös lopullisen pihaveistoksen tekoon. He pääsivät tutustumaan kaupunginpuutarhan työpajaan ja maalasivat leikkisermiä siellä.

Hanketta vetänyt kaupunginpuutarhan puuseppä Niko Riepponen myhäilee tyytyväisenä hankkeen onnistumisesta. Hän kertoo, että esikoululaiset olivat innokkaina mukana ideoimassa ja rakentamassa veistosta. Myös kaupungin eri toimijoiden mukanaolo ansaitsee kiitoksen.

Tavoitteena uusi palvelukonsepti kaupunginpuutarhalle

Leikkisermi-hanke on osa Muotoilumaa - osallistavaa muotoilua Espoossa -projektia, joka on Riepposen opinnäytetyö Lahden ammattikorkeakoulun muotoilu- ja taideinstituuttiin.

Liite 1, Espoon kaupungin tiedote 3.3.2011, 2 /2

Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää uusi tuotteistettu palvelukonsepti kaupunginpuutarhan työpajalle, joka valmistaa puisia eläinhahmoja Espoon puistoihin. Asukaspuistoille ja kouluille sekä päiväkodeille tarjotaan näin uudenlainen tapa tilata pihalle veistos, joka kutsuu leikkiin.

Uuden Muotoile!maa-palvelun tarkoituksena on, että osallistavan muotoilukasvatuksen keinoin esi- ja alkuopetuksessa olevat lapset suunnittelevat omaan lähiympäristöönsä toteutettavan veistoksen, joka soveltuu leikkimiseen. Lasten suunnittelema veistos valmistetaan sitten työpajassa.

Muotoile!maa osoittaa lapsille yhteistyön ja yhdessä oppimisen merkityksen. Yhdessä suunniteltu ja toteutettu teos vahvistaa oman identiteetin lisäksi myös paikallista identiteettiä ja tukee yhteisöllisyyttä. Samalla lapset oppivat arvostamaan omaa lähiympäristöään, mikä vähentää omalta osaltaan ympäristöön kohdistuvaa ilkeävaltaa.

Työskentelytapa sopii myös esimerkiksi vanhusten palvelutaloihin ja muille erityisryhmille. Kuvia median käyttöön oheisesta linkistä. Julkaistaessa mainittava kuvaajan nimi.
http://www.flickr.com/photos/city_of_espoo/

Lisätietoja:

puuseppä Niko Riepponen puh. 046 877 1927

vast. taimistopuutarhuri Tuula Kallio puh. 050 320 9426

vs. vihertuotantopäällikkö Juha Pelkonen puh. 0500 514 856

*****

Pirkko-Liisa Merikoski

tiedottaja

Espoon palveluliiketoimi

puh. 050 320 9719

Liite 2, Helsingin Sanomat 5.3.2011, 1/2

Puiston pihaveistokset syntyivät lasten suunnitelmista
Kauklahden Palttinapuisto sai neljä värikästä taideteosta.

Julkaistu: 5.3.2011

Jorma Erkkilä
helsingin sanomat

Siiri Ovaskainen (vas.), Aino Viskari, Meeri Puumala ja Eveliina Takalo kiipeilevät omassa pihaveistoksessaan asukaspuisto Palttinassa.

Uudet taideteokset seisovat aamulla asukaspuisto Palttinassa vaalealla kankaalla peitettynä, kuten asiaan kuuluu. Juhlavieraat ja samalla taiteilijat lähestyvät teosten paljastuspaikkaa oman päiväkotinsa pihalta.

Pian jokainen ryhmä on asettunut oman työnsä eteen, ja puuseppä Niko Riepposen kehotuksesta taiteilijat poistavat kankaan oman työnsä päältä.

Asukaspuisto Palttina Espoon Kauklahdessa on saanut neljä uutta taideteosta.

Päiväkodin esikoululaiset alkoivat yhdessä Riepposen kanssa suunnitella pihaveistoksia 24. tammikuuta. Lapset jakautuivat ryhmiin keksimään tarinoita. Kun tarinat oli koottu yhteen, lapset valitsivat niistä sopivat hahmot veistoksiin.

Esikoululaiset piirsivät hahmoja, pohtivat kuva-aiheita ja tekivät värisommitelmia. Ryhmät koontuivat Riepposen ohjauksella kuusi kertaa, kaksi tuntia kerrallaan.

Liite 2, Helsingin Sanomat 5.3.2011, 2/2

Päiväkodissa veistoksista tehtiin täysikokoiset mallit, joiden perustella Riepponen työsti patsaat kaupungipuutarhan pajalla. Lopuksi lapset kävivät pajalla maalaamassa työt.

Runsaat viisi viikkoa työn aloittamisesta patsaat seisovat lujasti kiinnitettynä asukaspuistossa. ”Tässä on puita, ja tuossa hyeena. Perhonenkin on mukana”, Siiri Ovaskainen, Aino Viskari, Mee-ri Puumala ja Eveliina Takalo esittelevät oman ryhmänsä työtä.

”Tämä on eläintarina”, tytöt täsmentävät.

Nelikon mielestä kaikki uudet taideteokset ovat hienoja, mutta oman ryhmän teos on hiukan muita parempi.

Puuseppä Riepponen kertoo, että Espoon kaupunki tuotteistaa Palttinassa kehitetyn mallin.

Kun päiväkodit tai koulut vastaisuudessa haluavat pihalleen leikkivälineitä, lapset saavat osallistua suunnitteluun ja työt tehdään kaupungipuutarhan pajalla.

Helsingin Sanomat
hs.online@hs.fi

Kuva SIRPA RÄIHÄ HS

 LYHYESTI

Palttinapuiston iloiset veistokset vaikuttavat vaarallisilta

HS julkaisi (Kaupunki 5. 3.) iloisen uutisen kuvan kera, kuinka lasten kanssa oli suunniteltu ja toteutettu heidän ilokseen pihaveistoksia Palttinapuistoon.

Lasten osallisuus oli toteutunut loistavasti koko projektin ajan, ja tulos näyttää kivalta. Saiko henkilökunta arvioida suunnitelmia ja toteutusta? Ilmeisesti ei ainakaan kuvassa olevan kiipeilyyn houkuttelevan pihaveistoksen osalta.

Pihaleikkivälineille ja -kalusteille on selkeät turvallisuudirektiivit, joiden epäilen unohtuneen suunnittelussa ja toteutuksessa. Kuvan kohteessa on aukkoja, joihin lapsi saa päänsä, ja aukko sitten kapenee alaspäin. Mielestäni ainakin tässä kohden on vaara leikkiville ja liikkuville lapsille.

Itse en ottaisi oman päiväkotini pihalle sinänsä iloista pihaveistosta. Turvallisuus ennen kaikkea!

Eija Seppänen
lastentarhanopettaja
Espoo

Liite 4, palautelomake Palttinan henkilökunnalle, 1/2

Muotoile!maa -muotoilutyöpajan palautelomake

Vastaa numeroilla **1-5** jossa 1=täysin eri mieltä, 2=jokseenkin eri mieltä, 3=en osaa sanoa, 4=jokseenkin samaa mieltä ja 5=täysin samaa mieltä.

Lisäksi kaikkiin kysymyksiin voi vastata myös sanallisesti paperin toiselle puolelle. Toiselle puolelle voi jättää terveisiä ja kehitysehdotuksia kaikesta työpajaan liittyvästä.

Yleisesti

1. Osallistava muotoilutyöpaja sopi hyvin päiväkodissa toteutettavaksi. _____
2. Työpajan aikataulut istuivat päiväkodin arkeen. _____
3. Työpajan vaatimat järjestelyt sujuivat hyvin. _____

Sisältö

4. Työpajan sisältö/tehtävät soveltuivat hyvin esikoululaisille. _____
5. Työpajan sisältö/tehtävät toteuttivat esi- ja alkuopetuksen opetussuunnitelmaa. _____

Ohjeistus ja opettaminen

6. Sain tarpeeksi ohjeita päiväohjelman toteuttamiseen. _____
7. Roolini muotoilutyöpajassa oli mieleinen. _____
8. Vetäjän työskentely esikoululaisten kanssa oli sujuvaa ja luontevaa. _____

Liite 4, palautelomake Palttinan henkilökunnalle, 2/2

Pihaveistos

9. Pihaveistos sopii hyvin päiväkodin ympäristöön. _____

10. Pihaveistos on mielestäni vaarallinen. _____

11. Esikoululaiset ovat ylpeitä tekemästään työstä ja lopputuloksesta. _____

Yhteistyö

12. Muotoile!maa -projektin kaltaista yhteistyötä tarvitaan Espoon kaupungin toimijoiden kesken. _____

13. Muotoile!maa -projekti on toimiva ja houkutteleva tuote esi- ja alkuopetuksen käyttöön. _____

Lapsien kommentteja/havaintoja: _____

_____

_____

_____

_____

Liite 5, palautekooste Palttinan päiväkodista, 1/4

Muotoile!maa -muotoilutyöpajan palaute Palttinan päiväkodista (6 vastausta)

Numerot 1-5 jossa 1=täysin eri mieltä, 2=jokseenkin eri mieltä, 3=en osaa sanoa, 4=jokseenkin samaa mieltä ja 5=täysin samaa mieltä.

Yleisesti

1. Osallistava muotoilutyöpaja sopi hyvin päiväkodissa toteutettavaksi. 5
2. Työpajan aikataulut istuivat päiväkodin arkeen. 4,5 (4,4,4,5,5,5)
3. Työpajan vaatimat järjestelyt sujuivat hyvin. 5

Sisältö

4. Työpajan sisältö/tehtävät soveltuivat hyvin esikoululaisille. 5
5. Työpajan sisältö/tehtävät toteuttivat esi- ja alkuopetuksen opetussuunnitelmaa. 5

Ohjeistus ja opettaminen

6. Sain tarpeeksi ohjeita päiväohjelman toteuttamiseen. 5
7. Roolini muotoilutyöpajassa oli mieleinen. 5
8. Vetäjän työskentely esikoululaisten kanssa oli sujuvaa ja luontevaa. 5

Pihaveistos

9. Pihaveistos sopii hyvin päiväkodin ympäristöön. 5
10. Pihaveistos on mielestäni vaarallinen. 1,8 (1,2,2,2,2,2)
11. Esikoululaiset ovat ylpeitä tekemästään työstä ja lopputuloksesta. 4,7 (4,4,5,5,5,5)

Yhteistyö

12. Muotoile!maa -projektin kaltaista yhteistyötä tarvitaan Espoon kaupungin toimijoiden kesken. 5
13. Muotoile!maa -projekti on toimiva ja houkutteleva tuote esi- ja alkuopetuksen käyttöön. 5

Liite 5, palautekooste Palttinan päiväkodista, 2/4

Henkilökunnan palautteita:

Moi Niko...

Muotoilutyöpaja oli huippu! Olet loistava persoona ja osait työskennellä lasten kanssa luontevasti. (Ei mikään pikkujuttu =) Projektissa yhdistyivät hyvin monipuolisesti ja laaja-alaisesti eskarin tavoitteet ja periaatteet mm.

- omaan ympäristöön vaikuttaminen/ sen arvostaminen
- yhteistyön tekeminen & kompromissien teko
- luovuus, itseilmaisu, sadutus
- tunteista keskusteleminen, niiden käsittely
- lasten ajatusten/ taitojen/ luovuuden esille tuominen -> arvostuksen lisääminen?
- kuvataiteen tavoitteet
- prosessin arvioiminen ja arvostaminen

Kiva projekti!

Ainiin, pienemmässä porukassa oli kivempi työskennellä. Mahdollisuuksien mukaan ei isossa jengissä työskentelyä.

Erittäin mieluisa projekti! Niko veti projektin hyvin ja innostavasti! Kiitos Niko!

Meidän päiväkotiin sopii hyvin projektiluontoiset hommat, joihinkin muihin ehkä ei

Työpajan sisällöstä: soveltui hyvin esikoululaisille: muodot, värit, tutkiminen

Ohjeistuksesta: Improvisointi kuuluu työluonteeseen

Vetäjän työskentelystä: lapset tykäsivät vetäjään kovasti ja odottivat tuokioita innolla

Tuotoksen arvostuksesta: Lasten osallisuutta oman ja julkisen ympäristön suunnittelussa lisättävä.

Mahtava projekti työntekijän näkökulmasta! Yhdessä tekeminen ja tunnelma oli mukavat. Hienosti sait ison lapsiryhmän kiinnostumaan työpajasta ja keskittymään.

Liite 5, palautekooste Palttinan päiväkodista, 3/4

Yhteistyö ja tiedonkulku on ollut hyvää. Projekti toteutunut hyvin aikataulussaan. Suunnitelmat ovat olleet huolellisesti laadittuja. Projektin toteutuksessa on otettu lapset ja heidän mielipiteet sekä tarpeet hyvin huomioon. Projektisuunnitelma ei ole ollut liian jäykkä vaan joustavasti ottanut huomioon asiakaskunnan eli lapset.

Työpajaprojekti on ollut hyvin verkostoitunut ja saanut myönteistä huomiota osakseen. Lehdistötiedote ja artikkeli lehdessä oli hieno juttu. Artikkelista kimmonnut yleisönosastokirjoitus sai aikaan mielenkiintoisen turvallisuuskeskustelun. Valmiin tuotteen turvallisuudesta huolehdittiin jo suunnitteluvaiheessa, mutta palautteen takia turvallisuus tarkistettiin uudelleen.

Parasta projektissa ovat olleet ylpeät, innostuneet ja onnistumisen kokemuksen saaneet lapset. Toivon tämän kaltaisen toiminta-/työmuodon tulevan vakiintuneeseen käyttöön Espoon kaupungilla.

Jo varhaisessa vaiheessa tehty ympäristökasvatus on tärkeää, näin lapset oppivat arvostamaan myös rakennettua ympäristöä.

Pihaveistoksesta: Mikä tahansa voi olla vaarallinen jos kunnol ajattelee.. /tai jos niin alkaa ajattelemaan...

Oli kivaa, lapset tykkäs (ja aikuiset) =)

Kiitos Niko!

Liite 5, palautekooste Palttinan päiväkodista, 4/4

Lapsien kommentteja/havaintoja:

Niko vois tulla tänne töihin!
Niko on kaikkein paras!
Se vois tulla joku kerta myös käymään täällä.
Mä tykkäsin nois kiipeillä.
Niko oli kiva ku se rakens niit meiän kanssa.
Koko homma aivan maailman siisteintä
Kivaa! Kivaa! Kivaa!
Mä tykkäsin siit leikkaamisest tosi paljon.
Maailman kivointa kun sai maalata! (*Työhalli käynti*)
Kivaa kun sai maalata!
Erittäin kivaa oli se julkistaminen ja muuten oli ihan kivaa
Kaikki oli kivaa!
Piirtäminen oli hauskaa.
Mä en tykänny siitä leikkaamisesta (*muodot muotojen välissä*)
En tykänny leikkaamisesta
Mä en tykänny siitä paperijutust, mis oli niitä värejä kun kädet väsy
Mä tykkäsin siitä pehmo... (*värit ja tunteet*)
Kivaa kun saatu tehdä veistoksia
Se on siinä kivaa ku siin saa leikkii ja kiipeillä
Ku voi erilaisii kokeilla ja kiipeillä niissä
Se on ihanaa
Niko oli hyvä kun se pysty tekee sitä.
Niko ollut paras siks kun se niin hienoja tehdä niistä taideteoksista
Niko osas olla lasten kanssa, tosi hyvin osas, se osas olla kaikkein parhaiten hyvin

Liite 6, tuntisuunnitelman esimerkkipohja

6. kerta
(4.2. klo 9-11)

1. tunti

Mitä tehdään?

Ympäristössä esiintyviin väreihin tutustuminen. Liikennemerkkien värimaailma. Metsän värimaailma.

Miten tehdään?

Kerätään aikakauslehdistä liikennemerkkien värejä leikkaamalla/repimällä ja liimamalla. Kerätään aikakauslehdistä metsän värejä leikkaamalla ja liimamalla. Tehdään ryhmissä A3 kokoiset planssit joissa toisessa on metsän/kaupunkiympäristön värejä ja toisessa vaarallisten eläinten/myrkkysienten ja toisella puolella liikennemerkkien värejä. Vertaillaan metsän ja liikennemerkkien värimaailmoja. ryhmissä ja ryhmien kesken. Kasvatusvastuulliset pienryhmissä. Minä kierrän ja kommentoin.

Kuka ohjaa?

Aikakauslehtiä, saksia, liimaa, tyhjiä papereita tai pahveja alustoiksi,.

Mitä materiaaleja tarvitaan?

Arvio kestosta?

Huomioitavaa!

Lasten tulisi huomata, että metsän värit ja suojavärit ovat pääosin nurrettuja ja pehmeitä värejä. Kun taas kirkkaita värejä käytetään vaarallisuudesta, myrkyllisyydestä ilmoittamiseen tai esim. huomioitavan arvoisten asioiden värittämiseen.

Liite 7, kuvauslupa

Vanhempien/hooltajien lupa lapsensa kuvaamiseen, haastatteluun ja julkiseen esittämiseen

Lupa koskee valokuvausta, videointia, äänittämistä, dokumentoitua haastattelua jne., joka tapahtuu lehdistön, television, radion, tutkijan tai muun ulkopuolisen tahon toimesta ja joka ei kuulu päivähoiton tavanomaiseen toimintaan

Lapsen nimi .....

Päivähoitoyksikön nimi Kylätalo Palttinan päiväkoti

Annan luvan alla kuvattuun tarkoitukseen:

Kuvaus tilanteesta, johon kysytään lupa

Lapsesi osallistui Muotoile!maa-työpajaan ja esiintyy projektista tehdyssä julkaisussa. Pyydän lupaa julkaisussa käytettyjen kuvien käyttöön opinnäytetyön julkisessa esittämisessä.

Opinnäytetyöstä tehdään painettu versio Lahden ammattikorkeakoulun käyttöön. Sähköinen versio ladataan Theseus.fi verkkokirjastoon. Theseus on Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:n tarjoama palvelu johon kerätään ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ja julkaisut.

Kunnioittaen,
Niko Riepponen
0456788768

Espoossa 10 pnä Touko kuuta 2011.

_____
vanhempien/ hooltajien allekirjoitukset

Lämmin kiitos teille joita ilman Muotoile!maa-projekti olisi jäänyt vain ideaksi.

Niko Riepponen